

Tegevusjuhiseid noorte karskustoimkondadele.

Noorte karskustoimkonna töös tuleb võrdset tähelepanu pöörata osavõtule ümbruskonna mõjutamisest karskusmeelsuse suunas kui ka liikmeskonna teadmiste süvendamisele sellel alal.

Noorte toimkonna töö viljakuse mõttes on soovitatav võimalikult rohkesti kasutada vanemate tegelaste kaasabi põhiliste küsimuste käsitlemisel, kusjuures see ei tohi muutuda muidugi noorte isetegevust ja algatustahet halvavaks. Küsimused, millega esinetakse rahvakoosolekuil, püütagu ennem õpiringis või omavahelisil töökoosolekuil läbi arutada.

Suurema töö edukuse huvides astutagu kohe pärast kodukorra kinnitamist E. Karskusliidu poolt E. Noorsoo Karskusliidu liikmeks (millise kirjaliku ettepaneku ka E. Karskusliit igale tema poolt kinnitatud kodukorraga toimkonnale teeb. Seega töötatakse E. Karskusliidu juriidilisel vastutusel ja E. Noorsoo Karskusliidu tegelikul juhtimisel (E. Karskusliit ei nõua E. Noorsoo Karskusliidu liikmeks astunud toimkondadelt liikmemaksu ega pane neile ilma E. Noorsoo Karskusliiduga kokkuleppimata muid kohustusi pääle).

Allpool loetellakse üksikuid tegevusvõimalusi, millest valitagu kohalikke olusid ja liikmete huve enim vastavad alad.

Sisetegevus.

Teotsemise lähtekohaks olgu püüie: muretseda võimalikult kõikidele toimkonna liikmetele ülesanded. Selleks moodustatagu üksikute huvialade viljelemiseks ja eriülesannete teostamiseks alalisi või ajutisi toimkondi. Näiteks: õpiringi toimkond, seltskondlikkude mängude toimkond, muusikatoimkond jne.

Iga liige peab leidma võimaluse vastavalt oma huvidele, vanadusele ja haridusele mingisuguses eritoimkonnas või tööühendas kaasa töötamiseks.

A. Töötamisvormid.

1. *Üldkoosolekud* tarviduse järele, kuid mitte vähem kui kord poolaastas. Üldkoosoleku ülesandeiks on töökava koostamine ja kodukorra nõuete järgi valimiste toimetamine jne. (lähemalt kodukorras).
2. *Pidulik aktus toimkonna aastapäeval* tegevusülevaatega, pidukõnega, muusika ja lauluga (võib ühendada avaliku rahvakoosolekuga, millest vt. allpool).
3. *Huviõhtud*. Kavas: enam-vähem meeleolulise ilmega kõne, laule, deklamatsioone (võimaluse korral ka väike näidend) ja seltskondlikke mängu. On huviohtu kava lai ja hästi ette valmistatud, siis võib selle ka avalikuks kuulutada. (Saab kasutada väikse sissemineku maksu näol aineliste võimaluste hankimiseks ja toimkonna tutvustamiseks väljaspoole.)
4. *Liikmete omavahelised koosviibimised teelauas* ühes kutsutud külalistega. Hää võimalus uute liikmete juurdevõitmiseks).
5. *Referaatkoosolekud* ettekannete tarvis, mis ei sobi oma raskepärasuse tõttu huviohtu kavva. Soovitav pidada neid kord kuus. Referaatide teemid olgu valitud eeskätt alkoholismi ja karskustöö alalt. Töö mitmekülgsemaks muutmise otstarbel aga valitagu küsimusi ka muilt aladelt, nagu eetika, sotsioloogia, kirjanduse jne. vallast.
6. *Vaidluskoosolekud*. Kavas vaidlused tegeliku karskustöö põlevaimaist päe-

vaküsimusist ja neist kultuuriprobleemest, mis otsekohe või kaudseltki seotud alkoholismi ning karskusküsimusega. Vaidluskoosoleku algul tehku keegi vaidlusele tulevast küsimusest lühike sissejuhatuse ja püstitagu teesid (põhilaused). Järgnev mõttevahetus piirdugu tingimata teeside käsitlemisega. Hoidutagu isiklikuks minemist.

Kuna vaidluskoosolekute hää kordaminek eeldab osavõtjatelt teataval määral aktiveeritust ja kodus-olemist vaieldaval alal, siis on esialgu soovitatav referaat ja vaidluskoosolekuid nii ühendada, et vaidlusteem võetaks käsitlelule pärast referaadi ärakuulamist.

7. *Öpiringid* huvialuste küsimuste süstemaatiliseks läbitöötamiseks. Esijoonel muidugi püütagu tutvuneda karskusasjaga (karskusküsimuse öpiring osutub hääks vahendiks just karskuseksameile ettevalmistamiseks). Pääle karskusküsimuse on noortele sobivad öpiringide teemid ka noorsooliikumine, elu-uuendusliikumine, ühiskonnateadus, kirjandus, kunst jne. Öpiringi juhatajaks tuleb leida isik, kes on tuttav vastava küsimusega. (Praktilisi näpunäiteid leiab ta E. Kubjase raamatust „Öpiringid“.)

Suurema liikmete arvu juures võib töötada isegi mitme eriteemalise öpiringiga korraga, et leiaksid rahuldamist liikmete erinevad huvid.

E. Karskusliidult ja E. Noorsoo Karskusliidult saab tellida järgmisi öpiringi kavu: mag. A. Elango koostet: 1) karskusküsimuse, 2) noorsooliikumise 3) ühiskondlikud voolud Eestis; prof. M. J. Eiseni: rahvaluule; dr. A. Audova: 1) zooloogia, 2) bioloogia, 3) dünaamilise geoloogia, 4) anorgaanilise ja orgaanilise keemia.

8. *Karskuseksamid*. Eksameile valmistatagu öpiringes nagu eelpool vihjatud.
9. *Raamatukogu asutamine ja täiendamine*. Raamatukokku tuleb muretseda kõik tähtsam karskus- elureformi ja noorsooliikumise kirjandus mis meil saadaval. Raamatute ostmise sündigu kindlasti kava järele, et toimekonna raamatukokku koguneks ainult väärtuslik kirjandus.

Raamatukogu tarvitamine toimugu vastava (selleks välja töötatud) kodukorra pärast, et ei juhtuks väärtusteid.

Raamatukogu aga asutatagu ainult siis, kui on selleks küllaldast majanduslikku alust.

10. *Lugemislaua korraldamine*. Seda tehtagu kas iseseisvalt või koos mõne teise organisatsiooniga. Viimasel juhul hoolitsegu toimekond selle eest, et tolles ühiselt peetavas lugemislauas oleksid kättesaadavad karskus- ja noorsoo ajakirjad.
11. *Ekskursioonid, ühised jalutuskäigud ja pühapäevased väljasõidud*. Ekskursioone korraldatagu ligikalduvate karskus-, tervishoiu näituste j. m. selle sarnase puhul. Ekskursiooni korras (suuremal arvul) sõidetagu ka keskkohade poolt korraldatavale karskus- ja noorsoopidustusile.

Väljasõite ja jalutuskäike vabasse loodusesse kaunistagu ja elustagu selgekohased kõned, laulud ja ühismängud, et saabuks idealistlik meeleolu ja seltsimehelik õhkkond.

12. *Osavõtt üksikute toimekonna liikmete perekondlikest tähtpäevist*, eriti sünnipäevast. See on parim vahend omavahelise hää läbisaamise ja ühtekuuluvustunde edendamiseks.

B. Käsiteldavad alad.

Kõige teotsemise pääeesmärgiks olgu tervikliku ja karskusmeelse ilmavaate kujundamine ja aktiivsete karskustegelaste kasvamine.

Milliste alade käsitlemisega püstitatud eesmärgi saavutada, selleks järgneva mõningaid näiteid, mida võib kasutada niihästi referaat-vaidluskoosolekui, öpiringes kui ka pidulikute puhkude meeleolukõnedes.

I. Teadmiste hankimine.

1. *Alkoholismivastase võitluse ning karskusküsimuse all:*
 - a) *Alkohol inimese organismis* (Dr. R. Tamm, „Inimene ja alkohol“ [„Tulev Eesti“ 1922, 23 ja 24 aastakäigus]. Sama töö on ilmunas eriraamatuna nime all „Alkoholi bioloogiline toime“).
 - b) *Inimeste eneseuimastamise hingeline põhjus* (Põhiraamatuks L. Tolstoi, „Miks inimesed uimastavad endid“).
 - c) *Suitsetamise kahjust* („Tubak ja tema kahju“ järele).
 - d) *Karskusküsimus ühiskondliku küsimusena* (Materjaliks: R. Hansson, „Suurem kurja juur“; J. Elango, „Aegade hää“. Tarvilikke arvustikke leidub G. Laja raamatus „Miks olen karske“ ja ajakirjas „Eesti Statistika“).
 - e) *Karskusküsimus rahvuskultuuri seisukohalt* (P. Põld, „Eesti riigi tulevik ja karskus“).
 - f) *Karskusnõue elujaatava ilmavaate osana* (G. Laja, „Miks olen karske“ ja E. Noorsoo Karskusliidu väljaanne „Inimene ja aated“).
 - g) *Karskusliikumise ajalugu* (M. J. Eisen, „Karskusliikumise ajalugu“. Saksa keele valdajale soovitatav tarvitada J. Bergmann, „Geschichte der Nüchternheitsbestrebungen“).
 - h) *Karskusaade eesti ja ilmakirjanduse tähtsamates teostes*. (Kreutzvald, Jannsen, Kitzberg, Vilde, Peterson, Tammsaare, Luts, Roht, Gailit, A. Jakobson j. t.; Tolstoi, M. Gorki, Hauptmann, Zola, Ibsen, Järnefeldt, Alkid, London j. t.)
2. *Enesekasvatuse ja elureformi küsimused*. (Teosed: R. W. Trine, „Iseloomu kujundamine mõttejõu läbi“; F. Forster, „Elujuht“; J. Järv, „Mehised mehed“; O. Sw. Marden, „Püüa edasi“; V. Reima, „Enesekasvatuse alged“; Paul von Gizyck, „Omal jõul edasi“; Vilms, „Tahtevõimlemine“ ja „Lõbukultuurist“; R. Kojonen, „Önn“ ja E. Noorsoo Karskusliidu koguteosed „Noorusjoud“ I, II, III.)
3. *Tähtsate meeste elulood*. (Niihästi üldisest kui karskusliikumise ajaloost. Materjaliks E. Smiles, „Elutarkus“ ja ajakirja „Kevadiku“ aastakäigud.)
4. *Kehakultuur, sport ja tervishoid*. (L. Pihkala, „Spordiõpetus“; Kl. U. Suomela, „Karskus ja sportvõime“.)

Lõpuks võiks nimetada veel üksikute ettekannete teemidena järgmisi küsimusi: „Mis võlgnen oma maale?“, „Millisena sooviksin näha oma tulevast kodu?“, „Elukutse valik“, „Kes on meie parimad sõbrad?“, „Joomakombed“, „Täiskarskus ja parajus“, „Alkoholismi põhjused“, „Miks olen karske?“, „Kuis tõsta meie ümbruskonna karskusmeelsust?“ „Tervis — suurim vara“ jne.

Püütagu sinna poole, et teemide valik tegevusaasta kestel moodustaks enesest mingi loogilise terviku.

II. Muusika ja laul.

Püütagu ellu kutsuda laulukoor ja orkester, mille ettekanded sisustaksid koosviibimisi ja peoõhtuid.

III. Mäng ja sport.

Arendada rühmsporti ja rõhutada seltskondlikkude mängude oskust (tarvitada: Anna Raudkats, „Mängud“).

IV. Muid alasid.

Huvi ja aja olles võib pühendada tähelepanu ka muude üldilmavaatelistele teadmiste kogumisele ja mõningate praktiliste oskuste ning võimete edendamisele.

Välistegevus.

Kaasatöötada karskuspropaganda sihis korraldatavate üldiste ettevõtete heaks (nagu karskuspüha, karskusnädal jne.), õhutada uute karskusorganisatsioonide asutamist, pidada ühendust teiste karskus- ja noorsooorganisatsioonidega. (Üldjuhtnõõridena arvestatagu keskkoha poolt aeg-ajalt saadetavaid juhiseid.)

Neist toimkonna ettevõtetest, mis kannaksid väliskarskustöö ilmet, olgu nimetatud järgmised:

1. *Avalikud kõnekoosolekud.* Pidada võimaluse korral kontsertmiitingutena (kas oma või palutud orkestri kaasabil). Neid peetagu vähemalt kord tegevusaastas (pääle aastapäeva aktuse või karskuspüha puhul. Kavas olgu mitu ettekannet, kuid lühikesed (nii osutub koosolek rahvale mitmekesisemaks ja huvitavamaks). Reklaamile pöördagu rohkesti tähelepanu.
2. *Peod.* Korraldada õige harva.
3. *Karskuskirjanduse ja -ajakirjanduse levitamine.* See on tähtsamaid karskustöö vahendeid. Toimkonna avalikkude koosolekute (näit. karskuspüha ajal) ja pidude puhul olgu ikka karskuskirjandust saadaval.
Eriti rõhutatagu just karskusajakirjade („Kevadiku“ ja „Külva“) üksiknumbrite levitamist ja tellimiste vastuvõtmist.
4. Osavõtt naabruses asuvate karskusorganisatsioonide tähtpäevadest ja suu-rematest esinemistest. Osavõtt valla, kihelkonna ja maakonna karskuspäevadest; nende korraldamine.
5. Keskkoha (Noorsoo Karskusliidu, Karskusliidu) asemekekoogu koosolekuist ja kongressist osavõtt.
6. Osa võtta kultuursihiliste organisatsioonide koosolekuist omas tegevuspiirkonnas. Nende puhul esineda ettepanekutega karskusalt.

Iga tegevusaasta algul tuleb välja töötada ligem kava nende ülesannete tarvis, mis eeloleval aastal tarvis teostada. Hää on, kui saab kogu tegevusaasta pääle ette ära määrata, kui palju korraldada aasta jooksul mingisuguseid koosolekuid ja avalikke esinemisi ja nende teostamine üksikute eritoimkondade vahel ära jagada. Nii saab kindla korra järele kogu toimkonna liikmeskonna tegevusesse rakendada.

Tegevuse ühtluse ja korralikkuse üle valvab toimkonna juhatus. Peab kindlasti hoiduma sellest, et juhatusel liikmed kõike püüavad ise ära teha. Ülesandeid on nii palju, et juhatus üksi on varsti üle koormatud. Niiviisi tuleb peagi tüdimus ja tegevus loidub. Kohe aasta algul iga eriülesande teostamiseks toimikond ametisse! Juhatus on vaid nende tegevust reguleerija ja üksikuid küsimusi algataja asutis. Juhul kui toimikond on väikene, tuleb siiski juhatusel esialgu rohkem ülesandeid enda pääle võtta.

Ajaliselt võiks tegevuskava olla umbes järgmine:

Igal poolaastal suurem avalik kõnekoosolek. Aastapäeva puhul avalik pidulik aktus ja karskuspüha puhul suur kõnekoosolek või kontsertmiiting. Kokku kolm suuremat esinemist.

Iga kuu üks huviohtu ja üks referaatõhtu (võivad ära jääda neil kuudel, kus leiavad aset avalikud ettevõtted).

Kui õpiring töötab intensiivselt, siis tuleb selle arvel referaatkoosolekuid pidada vähem.

Juhatusel koosolek vähemalt kord kuus ette määratud kindlal ajal (näit. kuu esimesel või teisel pühapäeval või teatud kuupäeval).